

ÇANAKKALE İÇİN RAPOR:

**(MERKEZ İLÇE VE İLİN YATIRIM İKLİMİ ANALİZİ, İKTİSADİ COĞRAFYASI
VE HEDEF TESPİTLERİ)**

A- DURUM TESPİTİ

Çanakkale Ticaret Odası'nın daveti ile, 23 Şubat 2003 tarihinde "Çanakkale İli"nin Sanayi ve Ticaret Profili" başlıklı bir çalışmanın kapsamında; ildeki iktisadi kuruluşların analizi ve buna bağlı olarak da kentin gelecek senaryosunu hazırlamaya yönelik bir sosyo-ekonomik tespit çalışması yapılmıştır.

Bu çalışmanın sonuçlarından olarak; aşağıdaki raporda detaylandırılacak olan şu ana başlıklar ortaya çıkmıştır:

ÇTO'nun yapısal analiz ile arzu ettiği her ne kadar ODA üyeleri ile sınırlı bir istek ise de, çalışma sonucu olarak kentin bütünüyle çeşitli kısımlar açısından analizi gerekmiştir. Firma analizi ve firma bazlı analizlerden ziyade, aile bazlı analizlere girilmesi yerinde olacaktır

ÇTO ile yapılan görüşmeler ve oturum değerlendirmesi ile aşağıdaki hususlarda; çeşitli analizlerin gerekli olduğu izlenimine varılmıştır:

ÇANAKKALE'NİN YATIRIMCI İKLİMİNİN İL BAZINDA BÜTÜNLÜKLÜ DEĞERLENDİRMESİ
ÇANAKKALE İÇİN İKTİSADİ COĞRAFYA ANALİZİ
İLİN YATIRIM YÖNLERİ KONUSUNDA HALKIN İZLENİM VE YÖNELİMİNİ ÖĞRENME;
FARKLI GÖRÜŞLER ANALİZİ
YAPISAL ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: ORTAK ALANLARIN TESPİTİ İLE SLOGANLARIN ÜRETİLMESİ / GÜNDEM GELİŞTİRMEK

Bu görüşleri takiben 23 Şubat 2003 tarihinden itibaren Çanakkale'da sosyolojik gözlem, bilgi derleme, dağınık anketle görüş sorma, kanaat tespiti, yazılı metin çözümleme(discourse analysis), ve derinlemesine mülakatlardan(indepth-interview) oluşan bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmada görüşülen kişi ve gruplar şöyle kategorilendirilmiştir:

Çeşitli güç örüntülerinin temsilcileri ile: (Meslek grupları; çeşitli iş alanlarından gruplar ve kişiler; liderlik özellikleri taşımaya göre gruplar; farklı semtlerdeki alt gelir grupları; yerel basın temsilcisi olanlar; STK üye ve başkanları vb.)

Çeşitli kamu görevlileri ile (Valilik, Belediye başkanı, Üniversite Rektörü, vb.)

Yukarıda anılan kategorilerle yapılan görüşmelerden çıkan sonuçlara göre, öncelikle ilin ve merkez ilçe sakinlerinin genel ve özgün sorunları analiz edilmiş; ardından bu sorunlara getirilen çeşitli çözüm önerileri bir sınıflamaya tabi tutulmuş; bu sınıflamalar "metin çözümleme" tekniği ile yeniden değerlendirilerek Raporun kendi önerileri temellendirilmiştir. Özetle; alandan çıkan sonuçlar iki kez analiz edilmiştir: Sorun ve çözüm önerilerinin tabi halleri ilk çözümleme olarak ele alınmış ve ardından bu çözüm önerilerine bir metin olarak bakılarak, **politik ve sosyal çözümlemeler** ile bu metinlerin **kentsel alt-okumaları** yapılmıştır.

I- ÇANAKKALE'NİN YAPISAL ANALİZİ:

Çalışmanın uyarı ve önlemler konusunda sağlıklı bir görüş bildirebilmesi için, öncelikle yapısal analizlerinin bilimsel ve tutarlı olması gereğinden hareketle; bu kısımda "durum saptama ve çözümlenmeleri"ne yer verilecektir.

a-Demografik yapı:

Çanakkale demografik yapısı yaş, yoğunluk dilimleri, üretimdeki nüfus ve göçleri dolayısıyla yorumlanmalıdır. Bunun için öncelikle nüfusun yaş dilimlerine bakılmalıdır.

T.1 Nüfusun Yaş Dilimleri:

Yaş aralığı	Sayı	%
0-4	29.920	6.92
5-14	75.307	17.42
15-24	82.838	19.16
25-34	69.078	15.98
34-44	57.127	13.22
45-44	43.117	9.97
55 ve üzeri	74.876	17.32
TOPLAM	432.263	100.00

Kaynak: Çanakkale, Yerel Gündem 21 , 2001 Raporu, s:5.

Çalışma yaşı altındaki yaş grubu (14 yaş ve altı), toplam nüfusun % 24.63 ünü oluşturmaktadır. 55 Yaş üzeri ise görüldüğü üzere %17.32 dir. Dolayısı ile Çanakkale için çalışma yaşı dışındaki grubun ağırlığı % 41.95 tir. Bu oran, Çanakkale'de yaş bağımlılık oranını da veriyor. Buna göre Çanakkale'de her bir kişinin 1,3 kişiyi beslemek zorunda olduğunu söyleyebiliriz ki, bu oran Türkiye oranının çok altındadır.

Çanakkale'nin kent-kır nüfusunun oranlarına baktığımızda ise, Türkiye ve Marmara Bölgesi'nin aksine; kırsal alanlardaki nüfusun daha yüksek olduğunu görüyoruz. Çanakkaleli, % 46.4 kentte, % 55.8 kırsal alanda oturmaktadır. Bu oranlar Türkiye ve Marmara Bölgesinin kentleşme oranlarının çok altındadır ve Çanakkale için ağırlıklı olarak kırsal alanda yerleşmiş olma yorumunu yapmak mümkün gözükmemektedir. Ancak, burada ilginç olan bir noktaya değineceğiz. Çanakkale'de 1990'da % 39.0 olan kentsel nüfus, 2000 yılında % 46.44'e yükselmiştir. İlin iç ve dış göç oranlarına bakıldığında, Çanakkale'nin net göç hızının -5 olduğunu görmekteyiz. Marmara Bölgesi toplam net göç oranı 69 ve bu göç te esas olarak içe göç iken, yani Marmara Bölgesi büyük oranda dıştan göç almakta ike; Çanakkale ilginç bir biçimde alan ve veren göçünde dengede durabilmekte, 0.7 oranında içe göç alırken, 0.8 oranında dışa göç vermektedir¹

¹ TKB AŞ,Çanakkale, Uygun Yatırım Alanları Araştırması, 2002, s: 15.

Yukarıdaki oranlar, Türkiye ve Marmara Bölgesi karşılaştırmalarında elverişli genel ipuçları vermekle beraber; ilin özelliklerini aşıkarmemektedir. Daha doğrusu genel bazı rakamlarla ilin nüfus analizini sağlıklı yapmak mümkün olmayacaktır. Zira örneğin kırsal nüfus olarak aldığımız nüfus ile, ilçelerin ekonomik olarak yapılarını çıkartmak mümkün olmayacaktır. Aynı zamanda içe ve dışa göç oranlarındaki ilginç denge, Çanakkalenin duragan bir nüfus yapısına sahip olduğu izlenimini verebilir. Oysa durum farklıdır. Örneğin, 1990 yılında Çanakkale'ye yıl içinde 27.428 kişi yerleşmiş ve 31.955 kişi de ayrılmıştır. Toplam 464.975 kişinin yaşadığı bir şehir için, bu rakamlar önemlidir. Öyleyse Çanakkale'yi yorulamak için, öncelikle istihdam alanlarına ve gelir kaynaklarına ve ardından da ilçeler ile merkez ilçenin özelliklerine ayrı ayrı bakmak gerekmektedir.

Çanakkale'de üretimdeki nüfusun toplam verilerini değerlendirdiğimizde, tarıma dayalı bir üretim ve tarımsal ürünlerin işlenmesinin başını çektiği bir sanayi sektörü ile karşılaşıyoruz. Merkez ilçenin diğer ilçelere ve kırsal alana oranla nüfus yoğunluğu daha fazla olmasına rağmen; nüfusun geçiminin büyük çoğunluğunu tarımsal üretimden sağlamakta olması önemlidir. Çanakkale çeşitli göstergeleri açısından 1987 yılında KBGSYİH (1987 sabit fiyatları ile) açısından Türkiye ortalaması içinde 14. sıradadır. 1990'da 12. sıraya, 1995'te 9. sıraya inmiş, ancak 1997'de 13. sıraya yükselmiştir. Bir diğer deyişle Çanakkale bütün olarak, Türkiye içinde en yüksek KBGSYİ Hasılası olan ilk 15 ilin arasındadır. Ayrıca 1987 yılından 1997'ye kadar her dönemde, Türkiye ortamasının daha üzerinde bir KBGSYİHasılaya da sahiptir².

Tüm bu veriler, şehrin farklı kesimlerinin ayrı ayrı analiz edilmesi gerektiğini gösteriyor. Çanakkale, merkez ilçesi ile ilçelerinin üretim ve nüfus yapısı birbirinden son derece farklıdır. Benzer olarak Çanakkale merkezi ile ilçelerinin ayrı hedefleri ve amaçları olması da kaçınılmazdır.

Bütünü yorumlamak için, göç ve geliş nedenleri üzerinde durmak yeterli olacaktır. Daha sonra sosyal yapıların ayrı ayrı analizleri ve en sonra da çözüm önerileri kısmı gelecek.

Tespit 1: Çanakkale merkez ilçe, kırsal alanı hariç, dışarıdan en çok göç alan kent merkezidir. Diğer bir deyişle merkez ilçe kentsel yerleşim alanı, ilçelerden fazla ve farklı bir çekime sahiptir. Gerek il merkezi olması nedeniyle, kamu ve özel hizmetler sektöründeki yoğunluk, gerek öğrenci ve emekli göçü gerek turizmin çekici gücü olması, merkezin çekici gücünü artırmaktadır.

Tespit 2: Çanakkale merkezine göç daha çok Çanakkaleli olmayanların göçüdür. Merkeze doru olan, ilin kendi ilçe ve köylerinden göç, bunun altında kalmaktadır.

Tespit 3: Çanakkale 'içeriden çıkılan bir merkez' değil, 'Dışardan gelinen yer' konumundadır.

Tespit 4: Çanakkale merkezi ile ilçeleri arasında hedef farkları vardır. Bu durum, ilçelerin kendilerine merkez aldıkları dış odaklar izlendiğinde daha belirginleşecektir. İlçelerin

² Çanakkale, Yerel Gündem 21 , 2001 Raporu, s:29.

İstanbul, Çanakkale, ve Bursa ve İzmir ile ayrı bağları vardır. Örneğin Biga-İstanbul'a, Ezine-Ayvacık-Bayramiç-İzmir'e; Yenice-Balikesir'e, Biga ve Gelibolu İstanbul'a, Çan Çanakkale'ye vb. daha çok bağıtlı gözükmektedir Öte yandan sağlık hizmetlerinde ihtisas gerektiren durumlar için İstanbul'a, ticaret için yine İstanbul'a bağıtlılık vardır. Kentte üniversite yaşına gelmiş ggençler ise mutlaka kent dışını hedeflemektedirler. Diğer bir deyişle Çanakkale merkezi kendi ilçeleri için dahi, kamu ve bazı alışveriş **hizmetlerini sunmanın dışında, merkez görevi üstlenememektedir.**

Tespit 5: Çanakkale merkezi için en belirgin sosyal slogan, "ulus ile bütünleşmek"tir. Hemşerilik bilinci bütünüyle ulusal ve evrensel değerler üzerinden yürütülmekte; ilin kendi sorunları da bu değerler üzerinden söz konusu edilmektedir. Kentin en acil sorunları olarak görülen sorunlardan, yerel gazetelerin haber sıklıklarından vb. de bu saptamayı doğrulamak mümkündür. Farklı gelir ve statü gruplarından da olsalar; kente ilişkin tüm konuşmalar, Türkiye (kimi zaman da Avrupa) örnekleri ve kıyasları ile başlamaktadır. Çanakkale'nin hemşerilik bilinci, neredeyse bütünüyle ulusalcıdır.

Tespit 6: Yukarıdaki tespitlerden olarak, örneğin turizm gibi faaliyetlerin de zaten kent içindeki harekete geçirici öğelerden bağımsız olarak işleme, kentin merkezini yerel düşünceler üretme açısından bazı noktalarda dışa fazlasıyla bağımlı kılmaktadır.

Tespit 7: Yukarıdaki tespitlerden çıkarılacak bir sonuç; **Ethik olarak ulusalcılık güvenilir bir kriter ödevi görmesine rağmen; hem kentin çok parçalılığı (merkez ile ilçelerin statü, geçim ve kaynakları, hedeflerinin farklılığı, etki alanlarının farklılıkları, farklı dış merkezlerle bağ kurmaları vb.) kentin bütüncü yerel hedefler koymasını zorlaştırmaktadır. Buna ek olarak, kentin yerel hedeflerini geliştirmesi, kente daha çok dışarıdan gelenlerin eliyle olmaktadır. Bu da yerel mekanizmaları daha önceden bilen ve zaten içinde olan ve ticari/üretim öncelikleri ile harekete etmek isteyen gruplar/ kesimler ile; evrenselci ve ulusalcı değerleri öncelik alarak kentin sorunlarına eğilen, çoğunluğu dışarıklı olan eğitilmiş ve üst sosyal statü gruplarına mensup STK'ların kent için geliştirdikleri çeşitli politikaların birbirleri ile çatışır gibi görünmesi ile sonuçlanabilmektedir.**

b-İktisadi Antropoloji:

Çanakkale'nin en ilginç ve belirleyici özelliği, kentin nüfus dilimleri ile geçim kaynağına bağlı dilimlerinin son derece ayrılmış ve belirgin olmasıdır. Yani bütün şehri çok kısa bir zamanda nüfus dilimlerine bölmek mümkündür:

Nüfusun, gelir gruplarına göre dağılımının analizine aşağıda geçeceğiz. Ancak daha önce kentte 1) eğitimli olan ve çalışmayan grup ile 2) eğitimsiz/yarı kalifiye veya diskalifiye işgücü niteliğinde olan ve çalışan iki grubu tanımlamakta yarar vardır. Kentin eğitimli grupları iki farklı yaş kategorisinde yoğunlaşmaktadır.

- **I. GRUP:** Zorunlu eğitim üstü ve Üniversite çağında olanlar (17 ve yukarı yaş grubu)
- **II. GRUP:** Yüksek eğitimli olanlar (45 yaş üzeri olanlar)- Burada da iki grup gözlenmiştir:
 - i-40-55 yaş grubu: Fiilen kamu ve özel sektörde çalışan grubu.
 - ii-60 yaş üzeri: Emekli ve rantiye grubu.

Tespit 8: Bu yorumlardan da görüldüğü üzere; Çanakkale için eğitimli olanların istihdam içinde fazlaca yer alamadığı; yarı kalifiye ağırlıklı işgücünün ise eğitimsiz olduğu ve istihdam içinde yer aldığı söylenebilir.

T.2 Gelirin Üretim Ve Hizmetler Sektörlerindeki Kaynaklarına Göre Dağılımı

Kimlik	Sayı (yaklaşık)	%	Yaş aralığı	Kentte kalış süresi
Memur	3000	3.9	30-60	2-15 yıl
Asker	5000	6.6	20-30	
Öğrenci	10000	7.6	17-25	4-6 yıl
Emekli	4700	6.9	55 ve üzeri	5-10 yıl
Esnaf	30000	39.7	25-+	Yerleşik
Ticaret odası kayıtlı	2600	3.4	25-+	Yarı yerleşik
İşçi-geçici işçi-işsiz	10000	7.6	25+	Yerleşik
Turist	35000		25+	1.5 gün ort.
TOPLAM	75810		75/25 Kentsel geçim/ tarımsal gelir	

Tespit 9: Kentin 20-21 bin kişilik bir nüfusunu kamu istihdam etmektedir(Emekli, asker, memur, öğrenci) Bunlar şehrin yükü değıllerdir, kazançları az da olsa sabittir.

Tespit 10: Kamu istihdamı, kent merkezi başta olmak üzere, kente aylık toplam 300 ile 1700 \$ arasında, devri aylık olan likit bırakmaktadır. Kentin, kişi başına likiti düşük de olsa sürekli akarı olan bir kesimi ve bu kesimden beslenenleri vardır.

Tespit 11: Şehrin yaş dilimi belirgin bir şekilde iki uca çekilmiş durumdadır: Üretken olmayan (ancak geliri de olan) büyük genç nüfus (öğrenci ve asker) ile üretken olan ancak geliri iki uç gelir grubu arasında olan büyük orta yaş üzeri nüfus (Emekli-memur-esnaf)

T.3. Gelirin Üretimle İlgili Olan Ve Olmayan Kaynaklarına Göre Kesimler Arası Dağılımı:

Gelir miktarı (aylık \$)	Grup	Gelirin kaynağı	Gelirin harcandığı yer
300 ve altı	İşsiz-Azınlık-Geçici işçi-Asgari ücretli	Yarı-zamanlı sanayi işi-Tam zamanlı düşük ücret-Alt kategori hizmet-Mevsimlik işgücü-İnş. İşleri vb. Kısmen asker	Çanakkale içi
300-1000	Memur-Emekli-Küçük tarım-Öğrenci-Asker-	Kamu geliri-Harçlıklar-Emekli geliri	Çanakkale içi
1001-1700	Memur-Tarım-Küçük esnaf	Üretim ve hizmetler	Çanakkale içi ve köyleri
1701-3500	Küçük esnaf-Küçük toptancı-Tarım-Zanaatkar-Küçük sanayi	Üretim ve hizmet-Kısmi banka mevdu.	Çanakkale içi ve İstanbul ve Bursa
3501-10000	Küçük ve orta işler-Toptancı-Tarım geliri-Rant	Kısmi hizmetler - Rant	Çanakkale içi ve İstanbul neredeyse aynı oranda
10001-20000	İhracat-Turizm-Tarım-Spekülasyon	Rant-Spekülasyon-Küresel Hizmetler	İstanbul ve sonra Çanakkale içi
20001+	Spekülasyon	Spekülasyon	İstanbul ve Avrupa

Kabaca bir tahminle Çanakkale ilçe merkezinin % 60 kadarı aylık 2.5 milyar gelirin altında yaşamaktadır. Ancak en alt gelir grubu da BM kriterleri içinde kalmaktadır, yani aylık 300 \$ civarındadır.

Ailelerin genel dağılımına bakıldığında ise kentin %35'inin 1000-2500 \$ arasında bir aylık geliri olduğunu söylemek mümkündür. Aylık geliri 300\$ ile 1000 \$ arasında olanlar da, kentin % 65-70' ini teşkil etmektedir.

Yukarıdaki rakamlar, Çanakkale'in, Türkiye şartlarına oranla çok daha eşitlikçi bir iktisadi yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Tüm sosyal ve iktisadi göstergelere göre de (Eğitim ve sağlık harcamaları; Sosyal güvenlik ve refah harcamaları; Okur yazarlık; Su ve su kaynakları; Hastalık ve sağlık; Çocuk ölümleri ve aşılama; Doğumda ölüm beklentisi; 15-60 yaş arası ölümler; Anne ölümleri ve bebek ölümlülük oranları) açısından Çanakkale için söylenebilecek olan merkezin oldukça Avrupalı olduğudur.

TESPİT 12: Gelirin bu dağılımı ve kaynaklarına bakıldığında, Çanakkale; sürekli geçim kaynakları açısından oldukça tutarlıdır. Ancak, bu gelir grubunun esas olarak 1000-1200 \$ aylık geliri olduğunu ve bunun da fazla yüksek olmayan bir gelir olduğunu ancak ve bunun neredeyse tamamının Çanakkale içinde harcandığı söylenebilir.

Çanakkale merkezinin üst gelir grupları açısından iki farklı gruptan söz etmek mümkündür: 1)Hizmetler de dahil olmak üzere üretimin gelirinden kaynaklanan gelir grupları ve 2)Üretim dışı gelir. Üretim dışı gelir konusunda; şehrin, çok dillendirilen bir sorunu olarak da, rant ve spekülasyon kaynaklarına ve bunların miktarları ile bu kazançlardan pay aldıkları dillendirilen kesimlere bakmakta yarar vardır:

Tespit 13: Kenteki güç grupları kazançları üzerinden değil, gelir kaynakları üzerinden değerlendirilmelidir. Kentin genç yaş grubunun ve orta yaş üstü yaş grubunun eğitim seviyesi çok yüksektir ve bu gruplar kenti sahiplenmektedir. Bu grubun gelir seviyesi çok yüksek değildir, ancak istikrarlı ve sabittir. Öte yandan, orta ve üst yaş grubunda yer alan ve kısmen üretimden ama daha çok hizmetler ve rant grubundan olan üst gelir grupları ise kentin içinde güç grupları olarak yer alamamaktadırlar. Ayrıca bu grubun kazançlarının kısmen dışarı bağımlı olması nedeniyle de Çanakkale bu gelir grubundan toprak rantı beklentisi dışında gelir alamamaktadır.

Toplam banka mevduatları ve krediler üzerinden bakıldığında; Çanakkale işletmelerinin daha çok kendi imkanları ile finans sorunlarını çözdükleri söylenebilir³. Gerek kişi başına kredilendirmede gerek işletme ve tarımsal kredi kullanımında, Çanakkale Bölge illerine oranla ortalamada yer almaktadır. Ancak, burada ileri bir yorum yapabilmek için; Mevduat/kredi kullanma oranlarına bakmakta yarar vardır:

³ TKB AŞ,Çanakkale, Uygun Yatırım Alanları Araştırması, 2002, s: 73-76.

T.4. Kredi/Mevduat Oranları Açısından Çanakkale'nin Bölge İlleri İle Karşılaştırması (%)

İLLER	1998	1999	2000
BALIKESİR	29.7	21.7	29.1
BİLECİK	59.2	14.3	52.8
BURSA	81.8	58.2	54.6
ÇANAKKALE	38.0	30.4	41.6
EDİRNE	93.3	68.2	83.9
İSTANBUL	55.7	38.5	44.9
KIRKLARELİ	30.8	18.5	30.6
KOCAELİ	74.7	53.2	73.0
SAKARYA	27.5	16.7	11.1
TEKİRDAĞ	42.5	26.9	35.4
YALOVA	1.9	13.4	25.4
MARMARA BÖLGESİ	56.5	39.2	46.1
TÜRKİYE	57.2	43.4	48.1

(TKB AŞ.. Çanakkale, Uygun Yatırım Alanları Araştırması, 2002, s: 77)

Çanakkale, toplam mevduata göre kredi kullanmada orta sıralarda seyrediyor. Hatta kredi kullanımında Bölge ve Türkiye ortalamalarının ve diğer illerine aksine, istikrarlı bir artış içinde olduğu söylenebilir.

Bu tablolar ve verilerden hareketle asıl sorulması gereken soru şudur: Çanakkale, diğer mevduata oranlı sadece % 41.6 ile kredi kullanıyorsa; ulusal ekonomiye ve banka sistemine diğer hangi yollardan eklenmektedir? Kredi kullanmama veya az kullanma; özel ya da tüzel kişilerin sisteme eklenmelerinin sadece bir yoludur. Diğer bir yol ise; kredi kullanmadan öz kaynaklı sürdürme stratejilerinin izlenmesidir. Ancak işletmecilerin ve iktisatçıların, bu konuya ilişkin tek yorumu; Çanakkale'nin kredilerini daha az kullandığı; dolayısı ile işletmelerini öz kaynaklı yürüttüklerini söylemek olmaktadır. Oysa; bir şehrin tek dinamosu, işletme yatırımları değildir. Bu verilerin iktisadi antropolojik bir yorumlamayla; Çanakkalelilerin banka mevduatlarını yatırıma yönlendirmekten ziyade tüketime ayırdıklarını söyleyebiliriz.

Tespit 14: Çanakkale'de banka mevduatlarının % 57.6'sı tasarruf mevduatlarıdır. Bu nokta ve yukarıdaki analizler; Çanakkale'de banka mevduatlarını yatırıma değil, tüketime yöneldiğini göstermektedir.

Tespit 15: Kentteki gruplar içinde rant kapasitesi 500 milyar ve fazla olan 150 kişi kadar bir grup vardır ve bunlar gelirlerini kısmen geçmişte üretimden ve bazen de arazi arsa satışından banka yoluyla bekleterek katlamış olan grup ve harekete geçirilerek şehre küçük de olsa yatırım yapmaları sağlanabilir

II- ŞEHİRİN SÖZ KASASI:

Kentlerin söz kasaları; sadece o kentin hayatiyetini göstermekle kalmayan; ama bir yabancıya ya da kent için soruşturmaya başlamış olana gösterilmek üzere hazırlanmış bir dizi söz; bir dizi söylem olarak tanımlanabilir. Bu 'Söz kasaları', bütünüyle dizinlenmiş, bütünüyle üzerinde fikir birliğine varılmış bir söylem çerçevesi olmaktan ziyade; yabancıyı ilk elde sormak istediği konusunda tatmin etmeye yönelik olarak oluşturulmuş bir dizi veciz ifadenin dillendirilmesi olarak adlandırılabilirler. Kentlerin söz kasaları sabit değildir; yönlendirilebilir ve kendileri de değişebilirler. Tıpkı, birkaç kasaya doldurulmuş mallar gibi sınıflandırılabilme ve sıralanabilme özellikleri de taşırlar. Bu kasalar, genellikle, çoğunlukla üzerinde düşünölen ve sonra oluşturulan bütönsel söylemler değildir.

Kentlerin söz kasaları dikkate alınarak ve saygıyla dinlendiğinde, kentin alttaki profili de belirmeye başlar. Ancak bu yeni beliren gerçek durumu ölçebilmek için; sosyolojik bazı sıralama ve sınıflamalara ihtiyaç vardır. Anlama ve yorumlama, her zaman sosyal statü gruplarının sınıflandırılması ile ve bu kesimler arasındaki dinamiklerin dikkatle ayrıştırılması ile yapılmalıdır. Zira ancak böyle bir ayrımlaştırma sonucunda; kentteki her kesimin, "Şehrin söz kasasını"ndan hangi önermeleri seçip kullandığını; neden bu önermeleri seçtiği açıklığa kavuşabilir. Ancak bunlardan sonra, kentin gerçek alt-sesini duymak mümkün olabilir. Böylece çözüm yolları, buna ilişkin öneriler ve gerçekçi sloganlar geliştirilebilir.

Bu çalışmada da ele alınan sosyo demografik yapılar, sosyal analizler, iktisadi antropoloji analizleri, tamamiyle "Şehrin Söz Kasasını" hangi kesimlerin nasıl öne çıkardıklarını ve hangi kesimlerin neden hangi önermeleri özellikle seçtiklerini anlamak ve bu yolla çözüm önerilerine gidebilmek için yapılmıştır. Aşağıda Çanakkale'nin söz kasası kategorilendirilmiştir. Bu söz kasasını takiben, kentin sosyo-konmik coğrafyası ve kentin avantaj ve dezavantajları değerlendirilecek ve ardından "Kentın Sahipleri" üzerinden bir değerlendirme yapılacaktır:

KENTİN SÖZ KASASI:

ŞEHRE İLİŞKİN KÖTÜMSERLİKLERİN ODAKLARI:

- "Bu şehirde risk almazlar" "Riske girmezler"
- "Şehrin risk alma kapasitesi düşük"
- "İçeriden yatırım yapan yok"
- "Bu şehrin geliri faiz rant geliri"
- "Bankada kuru para tutuyorlar"
- "Bu şehir müteşebbis yetiştiren bir şehir değil"
- "Bu şehirde sermaye birikimi yok"
- "Bu şehir sabahları 'geç uyanan' bir şehir"
- "Ortak karar alma davranışı yok"
- "Esnaf pahalı satıyor"

<p>"Çanakkale sığ ve piyasası da sığ bir şehir" "Çanakkale'ye yatırım gelmek istemiyor" "Sanayici olma bir kültürdür. İşadamlığı bir kültürdür. Burada bu kültür yok" "Kurumsal firma kimliği yok"</p>
<p>ŞEHİRİN GELİR KAYNAKLARI TESPİTİ: "Öğrenci-memur-asker bu şehrin asıl geliridir" "Şehrin geliri asıl olarak tarımdan, sonra da memur-asker-öğrenci var" "Bu şehir rantıye şehri" "Bu şehir kaderini turizme bağlamıştır" "Bu şehir tarım şehri" "Bu şehir emekli şehri"</p>
<p>HEDEF ALINAN MERKEZLER: "Biga bizden (Merkez için) daha iyi" "Bigalılar daha çalışkan" "Bu şehin asıl halkı Bigalıdır" "Asıl yerleşik halk Bigalıdır" "Bigalılar Organize Sanayiye bile bizden önce yaptı" "Bigalıların iş ahlakı var" "Bigalılar "erken kalkar"lar" "Bigalılar küçük sanayide çok iyiler" "İstanbul buadan daha ucuz" "Çanakkale'nin Türkiye'den farkı yok" "Türkiye nasılsa, Çanakkale de öyle"</p>
<p>GELENEKSEL YAKINICI TUTUMLAR: "Çanakkale Trakya'nın GüneyDoğu Anadolusudur" "Artı-teşvik verilsin" "Biz sınır kenti olduğumuzdan engellendik" "Yatırımın öncülüğünü kamu almalı" "İş alanı yok" "Sanayici avantajı yok, entegrasyon yok" "Devlet iş yapmamızın önündeki en büyük engel"</p>
<p>İMAR VE İMARA İLİŞKİN TUTUMLAR VE ARSA SPEKÜLASYONU BEKLENTİSİ OLAN ANCAK BUNU YAPAMAMIŞ OLANLARIN TUTUMLARI: "Çanakkale'nin açılabilir yer yok" "Çanakkale'nin etrafında satılabilecek toprak kalmadı, sıkıştık" "İmarın geleceği zor. Sahilde asker ve kamu kuruluşları, özel sektör fabrikaları" "Deniz-orman mesafesi çok az. Ormanlık alana yatırım yapılamaz" "ŞİT alanları yüzünden buraya yatırım yapılamıyor"</p>
<p>ŞEHİRİN ULAŞIMINA VE YOLUNA İLİŞKİN BİLDİRİMLER: "Bu şehrin ulaşımı çok zor" "Şehrin dışarıya mal gönderilmesi mümkün değil. Nakliyat çok fazla" "Dışarıya sevkiyat pahalı ve zaman alıyor"</p>

"Çanakkale"den dışarı ulaşım çok zor"
"Şehre ulaşım yatırımı yok"
"Şehre gelen yollar çok kötü durumda"
"İstanbul ile sanayi bağı kurulamıyor"

ŞEHİRİN KURMAYA ÇALIŞTIĞI OLANAKLARA İLİŞKİN OLUMLU VE OLUMSUZ TUTUMLAR:

"Üçüncü köprü engellendi"
"Liman işletilmeli"
"Limani bu şehre bela ettiler"
"Liman bir an önce hayata geçirilmeli"
"Liman rantabl değil"

"OSB Çanakkalenin en güzel yerine yapıldı"
"OSB'nden tek parsel satılmadı"
"OS gereksiz bir yatırımdı"
"OSB yapmakta geç kaldık"

"Kaliteli turist gelmiyor"
"Turizm açısından kendimizi tanıtmıyoruz"

"Üniversite bu şehre bir hareket getirdi"
"Üniversite çok gecikti"
"Üniversite çok parçalandı"

Tespit 16: Kentin bütünü genel olarak üretimle ilgili olarak konuşmaktadır. Bu bir kent açısından son derece olumlu ve umut vericidir. Çeşitli kesimlerin gelişme yönüne ilişkin farklı görüşleri olmasından daha normal bir şey olamaz. Çanakkale için de, çeşitli kesimlerin görüşlerinin farklı olduğunu ancak, yine de tümünün kendisi için değil kent için konuştuğunu görmek sevindiricidir. Ancak burada bir sorun olarak şunu söyleyebiliriz: Konuşan çeşitli kesimlerinden hiç birisinde "Çanakkale benim" ibaresi ve içeriği yoktur. Kente herkes dışarıdan bir bakışla konuşmakta ve kendini kentin dışında tutmaktadır.

III-KENTİN SOSYO-EKONOMİK COĞRAFYASI

Kentin sosyo-ekonomik coğrafyası içinde de çeşitli anahtar kavramlar saptanmıştır. Bunların en öne çıkanlarından birisi: "YOL" kavramıdır ve tüm kent bu kavram ile coğrafi olarak bağlantılandırılabilir.

Ancak YOL kavramı bütünüyle üretimle ilgili olarak konuşulmaktadır ve kentin yerleşik bütünüünün YOL tanımını farklıdır. Şöyle ki: YOL sanayici ve dışa mal taşıyan için bir problem gibi görülürken, kente yerleşen ve yeni gelmekte olan için "İçeriye gelen yol" kavramını öne çıkarmaktadır. Ancak Çanakkale'nin, her iki YOL'unda da problem vardır. Çanakkale'yi Turizme bağlayan tek yol İstanbul olarak görülmektedir ve Türkiye'nin diğer illeriyle ulaşımı sağlayan yollar ve ulaşım; şehirdeki firmalar ile sınırlıdır..

Tespit 17: Kent merkezi, ilçelerinden farklıdır ve ilçeleri ile olan ilişkisi iktisadi değil, kamusal alandadır. Bir anlamda Çanakkale için üretilecek programlar, merkez ilçe- çevre ilçeler ve adalar için üç ayrı grup olarak tasarlanmalıdır. Kent merkezi ilçeler için de iktisadi bir çekim alanı değildir.

Tespit 18: İstanbul "YOL"u, belirgin bir biçimde, üst SES gruplarının gerek hafta sonu hatta gerek tüm hafta içinde, kentte kazandığını taşıma ve harcama yolu olarak değerlendirilmelidir. Bu üst SES grubu aynı zamanda İstanbul yolunu Avrupa bağlantısı için de bir aracı yol olarak kullanmaktadır. Yapılan analizlerde en fazla geliri elde etmesine rağmen, kenti sahiplenme ve kenti değiştirmede en az gönüllü olan grup, bu gruptur.

Tespit 19: Çanakkale, geçmişte de yol üstü değildir ve "Kentın içe gelen Yolları ile Dışa açılan Yolları" kavramları arasında bir ayrım yapılmalıdır. BAZI KENTLER İÇE BAZI KENTLER DE DIŞA ÇIKAN YOLLARLA GELİŞİRLER. ÇANAKKALE İÇİN DIŞA GİDEN YOL SLOGANINIDAN ZİYADE İÇERİYE ÇEKEN YOL SLOGANI KULLANILMALIDIR.

Tespit 20: Şehrin temel özelliği TEPKİ ve AYKIRILIK değil "TAKLİT" ve "BENZEŞME"dir. Yani, bir ilk başlatıldığında şehir kısmen küçük bir yapı olması nedeniyle önce dedikodu etmekte, sonra durup beklemekte ve sonra da taklit ederek ama aynı şeyi yaparak harekete geçmektedir. Bu çok olumlu bir özelliktir.

Tespit 21: Adalar Çanakkale içine gelir üretmedikleri sürece şehre yük olacaklardır ve Adalar için ayrı program geliştirilmelidir.

Tespit 22: Görünürde kazancı ortalamadan yukarı ve sürekli gelirin rehaveti ile şehir bir süre daha dengede imiş gibi gidebilir ancak, yatırımsızlık ve üretimden kaynaklanmayan gelirin enflasyon etkisi ile sürekli düşmesi gelir kaybına ve durağanlığa yol açabilir.

IV- KENTİN SAHİBİ KİM?:

ÖZETLE NÜFUS VE GELİR DAĞILIMI AÇISINDAN BAKILDIĞINDA ÇANAKKALE'DE İSTİKRARLA KENTTE KALAN VE YERLEŞEN ÜÇ GRUP VARDIR: TARIM GELİRİNİ KENTE AKTARANLAR, SABİT KAMU MAAŞLILARI VE ESNAFLAR.

KENTİN KÜÇÜK/ORTA VE BÜYÜK SANAYİCİSİ, PROFESYONEL MESLEK GRUPLARI VE KISMEN ZAATKARLARI DA DIŞARLIKLIDIR YA DA KISMEN DIŞARLIKLIDIR. YANİ KENTLE MESLEK DIŞINDA FAZLA BAĞI YOKTUR. ŞİMDİLİK YERLEŞİKTİR ANCAK KARLILIK KALMADIĞINDA KENTİ TERKETME POTANSİYELLERİ VARDIR.

BU ANLAMDA KENTİN ASIL GEÇİM VE GELİR PROFİLİ AYRI GRUPLAR ÜZERİNDEN KONUŞULMAK ZORUNDADIR:

Yukarıdaki tespitler ışığında, Çanakkale'nin dezavantaj ve avantajlarını, duraklatan ve ilerleten güçlerini çeşitli kavramlarla izlemek mümkündür.

V- KENTİ DURAKLATAN VE İLERLETEN GÜÇLER:

a-Duraklatan Güçler:

Kenti duraklatan güçleri kentnin dezavantajları olarak ele almak ve yorumlamak gereklidir. Kenti duraklatan güçler olarak bazı kavramlaştırmalara gidilmiştir: "Rant Beklentisi", "Az da olsa sürekli gelirin durgunlaştırıcı etkisi", "Türkiye ekonomisinden ziyadesiyle etkilenme", "tarımsal ekonominin durgunlaştırıcı etkisi", "Tarımsal üretim mantığının durgunlaştırıcı etkisi", "Kesimler arası diyalogsuzluk", "Şehre ulaşmadaki zorluklar" gösterilebilir.

b- İlerleten Güçler.

Kenti ilerleten güçleri kentnin avantajları olarak ele almak gereklidir. Kentin kendi geliştirdiği sloganlardan ve kavramlardan yola çıkılarak; avantajlarını: "Eğitimin Yüksekliği", "Altyapısal yeterlik", "Rant ile takviye edilmiş ve geçmişte kısmen de üretimden kaynaklanmış bir birikimin varlığı ve bunun yatırıma dönüştürülme potansiyeli taşıması", "Kendisini Türkiye ile özdeşleştirmiş olmak", "Turizm potansiyeli", "Turizm mevsiminin dağınık olması", "Şehri sahiplenen STK'ların güçlülüğü", "Rahat ve Avrupalı bir şehir olması", "Güvenilir bir şehir olması",

"Güvenlikli bir şehir olması", "Hemen herkesin şehir hakkında söyleyebileceği özel bir şeyinin olması", olarak sıralamak mümkündür.

Tespit 23: Şehrin STK potansiyeli çok güçlüdür. İkinci bir güç olarak kısmen Çanakkale'den ve üretimden kazanan ve rant ile beslenen gelir grubu gelmektedir. Bu iki grup ta TÜRKİYELİDİR- STK'lar uluslararası ilkelere ve ulusal ilkelere üretim ve rant grupları da uluslararası ticaret ve yaşam biçimi ile ulusal ticarete yüzlerini daha çok dönmüş durumdadırlar. Bu nedenle üretilen her yerel politika TÜRKİYE ve uluslararası ile bağlantılı olacaktır. ANCAK HER İKİ GRUBUN BİRBİRLERİNİ DAYANIŞMA İÇİNDE DİNLEYEBİLECEKLERİ BİR PLATFORM OLUŞMAMIŞTIR. BU DURUM BİR EKSİKLİKTİR. HER İKİ GRUP DAYANIŞMA İÇİNDE ÇALIŞTIRILMALIDIR.

Çanakkale, hangi yönde değişeceğini, kentin tüm grupları birlikte seçmek zorundadır.

B- ŞEHRE ÖNERİLECEK YATIRIM ALANLARI VE BUNLARIN ŞEHRİN İKTİSADİ İKLİMİNE UYGUNLUĞU:

Çanakkale'nin içinden gelen talepler:

- i- TRUVANIN TANITIMI
- ii- KONGRE TURİZMİ
- iii- SÜT VE BESİ İÇİN GELİŞTİRMELER, İYİLEŞTİRME PROGRAMLARI
- iv- EKO TARIM GELİŞTİRMEK
- v- ÜZÜM ÖZEL YATIRIMI (BOZCAADA VE GÖKÇEADA İÇİN)
- vi- BAYRAMIÇ- BOZCAADA-ECEABAT ÜZÜM PROJESİ
- vii- BARIŞ SEFERLERİ (YUNANİSTAN İLE ARAMIZDA)
- viii- RÜZGAR VE YELKEN SPORLARI-YAT İMALAT İZİNİ VE TEŞVİKİ
- ix- HAVAALANINI ATIL OLMaktan ÇIKARTMAK
- x- TARIMSAL SANAYİ
- xi- ÜNİVERSİTE ŞEHRİ
- xii- TURİZM
- xiii- KONAKLAMA ARTIRILMALI KONAKLAMA SÜRELERİNİ ARTIRMAK

Olarak sayılabilir. Ancak tüm bunlar için şehrin bütününün ortak fikri değildir. Bu nedenle, şehrin iç potansiyelini yatırıma çevirebilecek- kirlenici olmayan, kalıcı ve kaliteli turizmin desteklendiği yatırım alanları bulunmalıdır

YUKARIDAKİLERİN BAZILARI İLE BERABER ÖZEL OLARAK ÇANAKKALE'YE ÖNERİLENLER:

- **İDA DAĞI-KESTANBOL KAPLICALARI- TARİH TURİZMİ-UZLA GAYZERLERİNİ BİRLİKTE KULLANDIRACAK BİR TURİZM PROJESİ ÇİZİLMELİDİR:**

Bunun adı : Sağlık Otelleri Turizmi veya Güzellik Turizmi olabilir. İstanbul hastaneleri ile anlaşarak, sanatoryum gereksinimi olan yerlere bu hizmeti vermek ve ek olarak da bu yukarıda sayılan tüm hizmetleri entegre yürütebilecek bir güzellik turizmi geliştirmek uygun bir yatırım olarak gözükmektedir. Bunun da Fransa ve Avrupa dan birkaç enstitü ile yapmak mümkündür. Çanakkale ve İda Dağı, bir hafta 10 günlük sağlık turları, zayıflama, yeni beslenme ve vücut geliştirme sistemleri, güzellik, kaplıca ve yürüyüş vb. ideal bir şehirdir. Bunun için gereken insan gücü az eğitimle hemen sağlanabilir ve Üniversiteden yararlanılabilir. Bu turist tipi iyi para bırakan ve orta yaş üstü, kalite isteyen turisttir, kente iyi para kazandırır. Büyük yatırım gerektirmez ve ilk başta küçük sağlık otelleri ile başlanabilir. Şehir benzeşme etkisini gösterdiğinde oteller artar.

- **STK'LAR İLE ŞEHRİN ÇEŞİTLİ GÜÇ KESİMLERİNİ BİRLİKTE ÇALIŞTIRMAK İÇİN HER İKİ GRUBA AYRI AYRI "KATILIMCILIK EĞİTİMİ" VERİLMELİDİR.**

ÇEŞİTLİ SİVİL GRUPLAR İÇİN ENTEGRASYON VE MANUPLASYON EĞİTİMLERİ

Bu çalışmanın sonuçları arasında, ticaret ve sanayici grubun Çanakkale için yatırım yönü belirleme ve atıl grupları harekete geçirme üzerine istekleri açısından araştırma yapılırken; Çanakkale içinde STK'ların güçlülüğü ve öneri geliştirme ihtiyaçlarının da olduğu memnuniyetle görülmüştür. Bu ihtiyaçlar: **Her kesim ile birlikte çalışma ve ortaklık ihtiyacı, Erki paylaşma ve tanıtım ihtiyacı, Tanınma ve tanışma ihtiyacı** olarak sıralanabilir

Her sosyal oluşumda üç tür güç kaynağı belirir. Bunlardan ilki; gücünü esas olarak maddi ve ekonomik kaynakların denetlenmesinden alır. Bunlar daha çok üst sınıf mensuplarıdır⁴. İkincisi; gücünü mensup olduğu bürokratik konumdan alan, daha çok orta sınıf mensuplarıdır. Üçüncüsü ise gücünü sayısal olarak çokluk olan grupları kitlesel olarak hareket ettirebilmeden alan, esas olarak alt sınıf mensuplarıdır. Toplumda bütün gruplar, öyle ya da böyle, bu tür güç kaynaklarından herhangi birine ulaşma olanamına sahiptirler. Çanakkale'de de benzer yapıların varlığını görmekteyiz. Bu ilişkiler yerel-üstü ve yerel arasındaki çeşitli düzeyde ilişki-çatışma-birliktelik-uzlaşma vb. ilişkilerin niteliği ile belirlenmektedir.

Yukarıdaki cümleden olarak; bugün Türkiye'de yerele ait ikitsadi ve uzun vadeli bağımsız politikalar üretmek son derece zorlaşmıştır. Özellikle mali piyasalardaki her tür yeniden yapılanma ve dalgalanma; bu piyasalar üretimin önüne geçtiği için, en kısa zamanda en küçük merkezleri(aile ve köy gibi) dahi etkilemektedir. Ancak kısa ve orta vadede, kentlerin kendi birikimlerini yönlendirmesi olgusu henüz tamamen de ortadan kalkmış değildir. Yerel için sosyal politikalar üretmenin de böyle bir anlamı vardır: Öncelikli olarak her tür mikro müzakere birliğinin kent içinde sağlanması gerekmektedir. İkinci olarak da, kentsel politikaların gerek demokratik gerek iktisadi taleplerini çeşitli yerel-üstü kurumlarla müzakereci bir biçimde oluşturabilmesi gereklidir. Kentsel yenilenme üzerine politikalar üreten Castells⁵, Fransa'daki bazı yerel politikaların nasıl başarıya ulaştırılacağını ve neden başarılı/başarısız olduğunu çözümler;

SİYASİ ETKİ: KENTSEL ETKİ, HAREKETİN DÜZEYİ VE ÖRGÜTLENME BİÇİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

HAREKETİN DÜZEYİ	ÖRGÜTLENME BİÇİMİ	POLİTİK ETKİ
	TALEBE YÖNELİK	Talebe

⁴ Kentsel güç grupları için bkz. Leeds, 1994:220

⁵ Castells, M. Kent, Sınıf, İktidar, İletişim Yay., 1997:158.

			yönelik eylemin sürmesi
	YÜKSEK	POLİTİK	Talep-Yönelimi ve Politik mücadele arasındaki doğrudan bağlantı
KAZANDI			
TALEP EYLEMİ SONUCU			Toplumsal bütünleşme
		TALEBE YÖNELİK	Politik bölünme
	DÜŞÜK	POLİTİK	
		TALEBE YÖNELİK	Caydırma, pasifleştirme
	YÜKSEK	POLİTİK	Politik radikalleşme
KAYBETTİ			
		TALEBE YÖNELİK	Bireysel geri çekilme
	DÜŞÜK	POLİTİK	

Buna göre dört tür hareket olmuştur.

İlk durumda toplumsal taban, örgütlenme, harekete geçme düzeyi ve talep birbirleriyle bağdaşır durumdadır. Ancak ortaya çıkan siyasi mücadele hedefinden sapmış, hedefi dönüştürmüştür. Ve dolayısı ile en son talep ile başlangıçta ortaya konan sorun arasında bir boşluk vardır ve bu da pasifleşmeye yol açacaktır. **(Hedefin Dönüşmesi)**

İkinci durumda, sürekli olarak siyasi yapıyla örtüşmelerin olması nedeniyle; salt talebe yönelik hareketlerin sınırlı kalması vardır. Bu nedenle yenilgiye uğranılır. **(Salt talebe yönelik olma ve siyasi yapı ile sıkı örtüşme)**

Üçüncü durumda; özellikle elverişli olmayan konjonktürün yanı sıra- örgütlenme biçimi toplumsal tabanın dışında ve yerel köklerden yoksun- ise, hareket politik bir bölünmeyle sonuçlanır. **(Yerelden kopma)**

Dördüncü ve son durumda ise, toplumsal taban, örgütlenme ve talepler arasında bir örtüşme olduğu, ancak sürecin taleplerin radikalleşmesi nedeniyle başarısızlığa uğradığı ve bireysel geri çekilmenin yaşandığı bir süreçtir. **(Taleplerin radikalleşmesi)**

Yukarıda hayli kapalı olarak özetlemeye çalıştığımız bu çerçeveyi Çanakkale için geliştirmeye çalıştık. Kentteki politik hareketlerin, siyasi grupların ve sivil örgütlenmelerin incelenmesi ve özel ve tüzel kişilik olarak yönetime katılma bağlarının araştırılması sonuçları, bize yukarıda da çeşitli biçimlerde özetlediğimiz sonucu vermiştir: Katılma-çeşitli düzey ve nedenlerden- duyulan istek yüksektir. Buradaki katılım kavramı, literatürde de izleneceği gibi, asla yönetime doğrudan katılma talebi ile özdeş değildir. Aksine katılımın çeşitli düzeylerinden bahsetmiştir. Görüşülen kent sakinleri; "kente ilişkin şikayet bildirme", "kentsel hizmetlerden yakınma", ya da örneğin "kent hızla betonlaşmasını" kınama vb. davranışlarında da, aslında katılım isteğini en alt boyutta da olsa bildirmektedirler. Daha üst katılım istekleri olarak; "gençler için..." ya da "mahalle sakinleri için...." talepleri görülmektedir. Kente katılmanın ilk basamağı mahalle ya da semtin çeşitli kentsel hizmetlerindeki eksiklikleri bilmek ve daha sonra da bunları bildirmekten geçmektedir.

Anack her tür katılma davranışı yerel ve yerel-üstü ile uygun bir yapıda birleştirilmelidir. Çanakkale'nin sivil örgütlenmelerinin de katılma davranışının çeşitli boyutlarını **eylem içinde öğrenmeye** ihtiyaçları vardır. Burada eylem içinde öğrenme; tartışma platformları, bilgilenme ve birlikte hareket etme ile olacağı gibi, salt eylemin kendisi içinde de olabilir. Burada çeşitli grup ve kişilerin **erki paylaşma ihtiyacı, tanınma ve tanışma ihtiyacı** dikkate alınmalı ve çeşitli gruplar bazı diğer gruplarla beraber çeşitli hedefler için birlikte çalıştırılmalıdır.

GÜNDEM GELİŞTİRMEK:

Gündemin ilk maddesi, Çanakkale'nin hangi yol üzerinde yer alacağı ve ikinci olarak da Çanakkale için ne tür bir üretim öngörüleceğidir. Bu amaçla, çalışma boyunca çeşitli gruplara bu sorular sorulmuş, derinlemesine mülakat ve odak gruplarla bu konu tartışılarak; hem grupların düşünceleri alınmaya çalışılmış hem de gündem geliştirmenin bir ilk basamağı olarak; grupların bu maddelere karşı hassasiyeti sağlanmıştır. Bu anlamda yapılan çalışma salt çözümleme amacıyla sorular sormak değil; **aslında kentin sorunlarına duyarlık yaratma ve gündemi yaratma** çalışması hizmetini de görmüştür. Bu anlamda, çalışmanın kendisi de, katılım davranışını yükseltmeye hizmet etmiştir diyebiliriz.

BURADA HEDEF TESPİTLERİNİN SONUCU OLARAK KENTE ÖNERİLECEK OLANLARIN BİR RASYONALİTESİ KURULACAKTIR.

HEDEF TESPİTLERİ VE KENT GÜNDEMİ GRUPLARI:

BELEDİYE HİZMETLERİ konusunda, alt ve orta gelir grupları, üst SES ile ortak çalışmalıdır. Tüm kent hizmetleri için, diğer alt yapısal sorun analizleri ve kentsel mekan düzenlemeleri için ve diğer belediye hizmetleri için, öncelikler orta SE,S emekli ve öğrenci gruplarına verilmelidir. Bu gruplar kentle birleşmeye en istekli olan, ancak bu birleşme için gerekli erki henüz kuramamış gruplardır. Ayrıca kentle ilgileri kendi oturum ve çalışma

mekanı içinde sıkışık durmaktadır. Bu gruplarda erki güçlendirmek, demokrasi fikrini kentsel erkte söz sahibi olabilmek temelinde geliştirmek esastır. Keza işçi/ köylü ve çalışmayan ve genç/orta yaş grubu alt SES'ten kadın-genç ve çeşitli etnik grupları ve kente yeni gelen vasıfsız işgücünü de bu alt grupla birlikte ele almak gerekir, zira aynı gereksinimlere bunlar da sahiptir. Kentle bütünleşme istekleri en fazla,şansları en az ve genellikle kentsel merkezden kopuk hatta merkezi mekanlara çekinik duran bu gruplar; orta gelir grubundan demokrasi odaklı ve hedefli çeşitli baskı grupları (sendikalar, eğitim platformu, kadın grupları vb.) ile birlikte çalıştırılmalıdır.

Bu gruba verilecek temel slogan "Çanakkale Sizindir" değil; "**ÇANAKKALE BİZİMDİR**" sloganı olabilir.

Bu çalışmanın başlarında kente ortak mekanlar yaratma esas alınmalı, eski tür "Agora"lar güçlenirilmeli, şehri merkeze doğru çekmek üzerinden ilerlenmelidir. Çanakkaleli yapısal olarak kentin merkezinde olmaya yatkındır.

SOSYAL VE SİYASAL OLUŞUMLARI DÖNÜŞTÜRMEK İÇİN, meslek odaları, STK'lar ve baskı grupları (kendi içlerinde) ile başlanmalıdır. Bunun için bir "Katılımcılık eğitimi" verilebilir.

MEKAN'ın dönüştürülmesi ile başlanabilir. Çevre ve ekosistemin yenilenmesi meselesi, mekanların yeniden üretimi ile başarılabilir. Örneğin, hava kirliliğinin çözümü için bu gruplar (STK'lar) harekete geçirilerek; alt SES grupları birlikte çalıştırılmalıdır. Bu gruplara slogan olarak, **BİRLİK VE DAYANIŞMANIN KALIPLARI** önerilmelidir. Bu kalıplar, "**PLATFORM**", "**ORTAK DEMOKRASİ TEPKİLERİ GÖSTERME**" VE "**GELİNE KENT OLMAK**" üzerinden işletilmelidir. Bu gruplar kentsel mekanların yeniden üretimi ile başlatılacak olan bir projede, yerel-üstü/ulusal ile birlikte çalıştırılarak hem kentsel erke yakın olma hem de merkez ile bağımsız olarak birleşme olanağı bulacaklardır. Özellikle yereli aşan bazı mekan ve üretim sorunlarında, bu gruplar harekete geçirilmelidir.

KENTİN YÖNELİMLERİNİN TESPİTİ VE GERÇEKLEŞTİRMELERİ için ise üst SES ve diğer çekici(lokomotif) güçler birlikte çalıştırılmalıdır. Yine bu grupların yerel-üstü/ulusal ile birlikte hareket etmeleri sağlanmalıdır. Bu SES grubu ve özel ve tüzel kişiler; kentteki erkten pay alma çabalarını; bu yolla tatmin edebilirler. Ancak bu tespit ve gerçekleştirmeler için, mutlaka alt SES grupları ile de birlikte çalışılmalıdır. Örneğin kültür sarayı-kompleksinin yapımı, bu grupla birlikte ilerletilmelidir. Çeşitli siyasi hedefler de yine bu grupla tespit edilmeli ve gerçekleştirilmelidir. Bu gruba verilecek temel hedef: "**YÖNÜNÜ AVRUPAYA DÖNMEK**"; temel slogan ise :"**AVRUPALIYIZ**" olmalıdır. Avrupalı olma davranışı öncelikle, **KÜLTÜREL BİR MERKEZ OLMAK** hedefi ile çerçeveslendirilebilir. Bunun için Çanakkale'nin altyapısı yerinde ve uygun gözükmemektedir. Örneğin "**SAĞLIK TURİZMİ**" ve "**SAĞLIK YÜRÜYÜŞLERİ/ TRAKKING**" için bir merkez olma, çekme (üniversiteler ve binların yurt kompleksleri gibi) vb. hedefler son derece gerçekçi ve az masraflı hedeflerdir.